

АПАРАТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Головне юридичне управління

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.:255-20-76

До № 3760 від 01.07.2020 р.
(друге читання)

ЗАУВАЖЕННЯ

до проекту Закону України про державну підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями в Україні

(реєстраційний № 3760)

У Головному юридичному управлінні здійснено юридичну експертизу підготовленого Комітетом Верховної Ради України з питань економічного розвитку до другого читання однойменного законопроекту.

Жодним чином не заперечуючи щодо "розвитку економіки сучасної України, зумовленого необхідністю підвищення її ефективності, зокрема шляхом залучення приватних вітчизняних та іноземних інвестицій, активізації обміну технологіями, забезпечення розвитку людського капіталу, посилення розвитку підприємництва, вирішення екологічних та соціальних проблем, наприклад, через імплементацію "зелених" технологій та стандартів соціально відповідального ведення бізнесу" звертаємо увагу на невідповідність положень законопроекту Конституції України, неузгодженість з нормами законів України.

1. Щодо положень законопроекту, якими зроблено спробу врегулювати питання здійснення інвестиційної діяльності з реалізації інвестиційних проектів із значними інвестиціями

1.1

По-перше, слід зауважити про "хибність" пропонованої законопроектом концепції щодо підтримки інвестиційних проектів із

значними інвестиціями виключно у визначених сферах, як-то у сфері переробної промисловості (крім діяльності з виробництва та обігу тютюнових виробів, спирту етилового, коньячного і плодового, алкогольних напоїв), добування з метою подальшої переробки та/або збагачення корисних копалин (крім кам'яного та бурого вугілля, сирої нафти та природного газу), поводження з відходами, транспорту, складського господарства, поштової та кур'єрської діяльності, логістики, освіти, наукової та науково-технічної діяльності, охорони здоров'я, мистецтва, культури, спорту, туризму та курортно-рекреаційній сфері (пункт 1 частини першої статті 5).

Пропозиція такої концепції, зважаючи на недопустимість обмеження, крім випадків визначених законом, прав інвестора, у тому числі інвестора із значними інвестиціями, у виборі об'єктів інвестування, порушує конституційні основи правопорядку у сфері господарювання щодо забезпечення державою захисту прав усіх суб'єктів права власності і господарювання та рівності усіх суб'єктів права власності перед законом, визначені частиною четвертою статті 13 Конституції України та частиною другою статті 5 Господарського кодексу України. Про невідповідність цим конституційним нормам зазначаємо і щодо надання переважного права землекористування земельною ділянкою державної або комунальної власності для реалізації інвестором із значними інвестиціями відповідних інвестиційних проектів та переважного права придбання у власність цим інвесторам такої земельної ділянки після спливу строку дії спеціального інвестиційного договору (пункт 3 частини першої статті 3).

Крім того, визначення законопроектом терміна "об'єкти інвестування" через категорію "нематеріальні активи" є некоректним та неузгоджується з положеннями частини першої статті 4 Закону України "Про інвестиційну діяльність", згідно з якою "об'єктами інвестиційної діяльності можуть бути будь-яке майно, в тому числі основні фонди і оборотні кошти в усіх галузях економіки, цінні папери (крім векселів), цільові грошові вклади, науково-технічна продукція, інтелектуальні цінності, інші об'єкти власності, а також майнові права". Відтак, запропоноване законопроектом положення не враховує вимог щодо правової визначеності як елементу верховенства права (стаття 8 Конституції України) та правової позиції Конституційного Суду України, за змістом якої конкретна сфера суспільних відносин не може бути водночас врегульована однопредметними нормативними правовими актами однакової сили, які за змістом суперечать один одному. Загальновизнаним є й те, що з прийняттям нового акта, якщо інше не передбачено самим цим актом, автоматично скасовується однопредметний акт, який діяв у часі

раніше (абзац п'ятий пункту 3 мотивувальної частини Рішення від 3 жовтня 1997 року № 4 зп).

До того ж термін "активи", що вживається в законопроекті, не є цивілістичним та не узгоджується із концептуальними положеннями інституту речового права, що містяться у Главі 13 "РЕЧІ. МАЙНО" Цивільного кодексу України. Так, за змістом частини першої статті 190 Цивільного кодексу України майном як особливим об'єктом вважаються окрема річ, сукупність речей, а також майнові права та обов'язки. А річчю відповідно до частини першої статті 179 Цивільного кодексу України є предмет матеріального світу, щодо якого можуть виникати цивільні права та обов'язки. Тобто, основним актом цивільного законодавства, що регулює майнові відносини їх учасників встановлено чітку законодавчу модель щодо правового режиму майна як об'єкта цивільного права. Однак термін "активи" не визначено цивільним чи господарським законодавством, а тому неможливо однозначно встановити місце та правову природу цього терміна. Однак, пропонуване положення законопроекту щодо визначення об'єкту інвестування через нематеріальні активи допускаючи інше ніж це передбачено Цивільним кодексом України правове регулювання, порушує концептуальні положення цивільного законодавства, а отже не враховує вимог абзацу другого та третього частини другої статті 4 Цивільного кодексу України.

1.2

По-друге, окремі положення законопроекту щодо регулювання приватноправових відносин спеціальним інвестиційним договором не узгоджуються з положеннями законодавства та містять внутрішню суперечність. Так, пунктом 7 частини першої статті 1 законопроекту визначено, що "спеціальний інвестиційний договір – укладений між Кабінетом Міністрів України, інвестором із значними інвестиціями, заявником та органом місцевого самоврядування (у разі надання ним державної підтримки) договір, що визначає порядок та умови реалізації інвестиційного проекту із значними інвестиціями". Тобто однією із сторін договору (чи сторонами) є і заявник, і інвестор із значними інвестиціями. Аналогічні суб'єкти цього договору визначені і статтею 11 законопроекту. Однак за змістом частини першої статті 7 законопроекту саме "заявник" (ще до моменту реєстрації юридичної особи – інвестора із значними інвестиціями) подає до уповноваженого органу проект спеціального інвестиційного договору, тобто є стороною, що висловлює пропозицію щодо

укладення цього договору (оферту). А за замістом частини восьмої статті 8 законопроекту" Кабінет Міністрів України протягом 30 календарних днів з дня отримання проекту спеціального інвестиційного договору та рішення відповідного органу місцевого самоврядування приймає рішення про укладення спеціального інвестиційного договору та визначає особу, уповноважену на його підписання з боку держави", тобто суб'єкта, який може прийняти пропозицію заявника (акцепт).

Таким чином, законопроектом залишається поза увагою механізм вступу у вже існуючі договірні відносини "інвестора із значними інвестиціями", оскільки згідно з частиною першою статті 651 Цивільного кодексу України "зміна або розірвання договору допускається лише за згодою сторін, якщо інше не встановлено договором або законом". Відтак, виникає неприпустима правова колізія, за якої декларована сторона договору – інвестор із значними інвестиціями – не матиме можливості, у передбачений основним актом цивільного законодавства спосіб бути учасником спеціального інвестиційного договору, оскільки не буде стороною договору на момент його укладення, а згідно з частиною першою статті 638 Цивільного кодексу України "договір є укладеним, якщо сторони в належній формі досягли згоди з усіх істотних умов договору".

Крім того, сама процедура укладення спеціального інвестиційного договору відповідно до статті 7 та 8 законопроекту не відповідає положенням Конституції України, Цивільного та Господарського кодексів України.

Так, згідно з частиною другою статті 638 Цивільного кодексу України "договір укладається шляхом пропозиції однієї сторони укласти договір (оферти) і прийняття пропозиції (акцепту) другою стороною". Водночас відповідно до частини другої та третьої статті 181 Господарського кодексу України "проект договору може бути запропонований будь-якою з сторін. У разі якщо проект договору викладено як єдиний документ, він надається другій стороні у двох примірниках. Сторона, яка одержала проект договору, у разі згоди з його умовами оформляє договір відповідно до вимог частини першої цієї статті і повертає один примірник договору другій стороні або надсилає відповідь на лист, факсограму тощо у двадцятиденний строк після одержання договору". Тобто, наведеними законодавчими положеннями передбачено, що проект договору надсилається однією стороною іншій, і саме інша сторона може або прийняти, або відхилити цей проект. Однак положення частин другої статті 8 законопроекту, яким за результатами оцінки інвестиційного проекту із значними інвестиціями уповноважений орган готує висновок про недоцільність реалізації інвестиційного проекту із значними інвестиціями та відмову в укладенні спеціального інвестиційного

договору дозволяє заявити відмову від укладення договору не стороною, якій цей проект адресовано, а суб'єктом, який не є навіть учасником згаданих цивільних правовідносин. Відтак, наведеними положеннями законопроекту створюється різне правове регулювання рівних учасників цивільних відносин і ставить одних у привілейоване становище відносно інших, чим не враховує положень частини четвертої статті 13 Конституції України та частини другої статті 5 Господарського кодексу України щодо рівності усіх суб'єктів права власності перед законом. При цьому також наведене положення допускаючи інше ніж це передбачено Цивільним кодексом України правове регулювання, порушує концептуальні положення цивільного законодавства, а отже не враховує вимог абзацу другого та третього частини другої статті 4 Цивільного кодексу України.

1.3

По-третє, до пунктів 1 та 6 частини першої статті 4 законопроекту щодо дострокового розірвання спільного інвестиційного договору, зокрема, у "інших випадках, передбачених спеціальним інвестиційним договором" та відповідно неповернення сум "усіх вивільнених від оподаткування коштів", право на які матиме інвестор із значними інвестиціями, слід зауважити, що зазначене не забезпечить дотримання вимог частини першої статті 17 Конституції України щодо захисту економічної безпеки України, яка є однією із найважливіших функцій держави. При цьому повернення таких сум передбачається законопроектом лише у випадку, коли Кабінет Міністрів України є ініціатором дострокового розірвання спеціального інвестиційного договору у разі невиконання або неналежного виконання заявником та/або інвестором із значними інвестиціями визначених законопроектом зобов'язань (частина четверта статті 15). Це разом із викладеним вище не сприяє правовій визначеності і відповідно є порушенням конституційних основ визнання України правовою державою, в якій визнається і діє принцип верховенства права.

1.4

По-четверте, передбачення законопроектом можливості надання органами місцевого самоврядування у пропонований законопроектом спосіб державної підтримки інвестиційних проектів із значними інвестиціями закладається порушення конституційних основ щодо забезпечення побудови

бюджетної системи України на засадах справедливого і неупередженого розподілу суспільного багатства між громадянами і територіальними громадами і відповідно фінансової самостійності місцевого самоврядування, матеріальною і фінансовою основою якого є, зокрема, доходи місцевих бюджетів.

1.5

По-п'яте, надання державної підтримки для реалізації інвестиційного проекту із значними інвестиціями у загальному обсязі, що не повинен перевищувати тридцяти відсотків планового обсягу значних інвестицій за інвестиційним проектом із значними інвестиціями (частина друга статті 4) при цьому без зазначення у законопроекті, що саме таке "плановий обсяг значних інвестицій" (?) і чи є "розмір значних інвестицій в об'єкти інвестування протягом строку реалізації інвестиційного проекту зі значними інвестиціями, що перевищує суму, еквіваленту 20 мільйонам євро, що розраховується за офіційним курсом валют, встановленим Національним банком України, станом на перший робочий день кварталу, в якому подається заявка, та на дату фактичного здійснення значних інвестиції в об'єкти інвестування на виконання спеціального інвестиційного договору (пункт 4 частини першої статті 5), тим самим "плановим обсягом значних інвестицій" (?) ставить під сумнів доцільність внесення інвестором таких інвестицій, адже інвестор завжди має зацікавленість у одержанні не лише адекватних прибутків, а й необхідних для одержання таких прибутків гарантій у відповідному обсязі. 6. По-шосте, занепокоєння викликає наділення сторін спеціального інвестиційного договору можливістю вільно обрати механізм вирішення спорів. Відповідно до статті 18 законопроекту спеціальний інвестиційний договір регулюється правом України, якщо інше не передбачено таким договором. Разом з тим, сторони спеціального інвестиційного договору можуть вільно обрати механізм вирішення спорів, включаючи звернення до суду в Україні, медіацію, незобов'язуючу експертну оцінку, національний або міжнародний комерційний чи інвестиційний арбітраж, у тому числі арбітраж з місцезнаходженням за кордоном, і процедурні правила вирішення спорів, крім випадків, передбачених законом (стаття 19 законопроекту).

Як відомо, при здійсненні господарської діяльності держава діє на рівних правах з іншими учасниками цих відносин (стаття 167 Цивільного кодексу України) та не має імунітету щодо цієї діяльності, оскільки наявність імунітету може призвести до ситуації, за якої інша сторона відносин –

юридичні та фізичні особи – позбавляється можливості судового захисту своїх прав. Тому, згідно з підходом, що застосовується як у державах Європейського Союзу, так і в національному законодавстві, допускається низка випадків, якими передбачається виключення із загальної норми щодо судового імунітету держави. За цією концепцією відмова від судового імунітету повинна бути явно вираженою. Конституційний Суд України у своєму Рішенні від 6 грудня 2001 року № 17-рп/2001 (справа про угоди про розподіл продукції) встановив, що "можливість відмови держави від імунітету у відносинах цивільно-правового характеру, в тому числі зовнішньоекономічних і господарських, в яких держава виступає стороною як суб'єкт цивільно-правових відносин, цілком відповідає конституційній zasadі рівності усіх суб'єктів права власності перед законом (частина четверта статті 13 Конституції України)". Разом з тим, слід зазначити, що закони України не містять обов'язку держави або її органів державної влади відмовлятися від цього імунітету без будь-яких застережень, адже така відмова мала б бути договірним положенням, що узгоджується сторонами при укладенні будь-якого договору. Крім того, частина перша статті 5 Закону України "Про міжнародне приватне право" прямо вказує на необхідність визначення законом випадків, за яких учасники (учасник) правовідносин можуть самостійно здійснювати вибір права, що підлягає застосуванню до змісту правових відносин.

Оскільки Кабінет Міністрів України, вступаючи у відносини з іноземними юридичними особами, у будь-якому разі перебуває в статусі органу державної влади та має керуватися статтями 19 та 120 Конституції України щодо визначення меж та способу здійснення повноважень органами державної влади виключно Конституцією та законами України, вважаємо, що Уряд України не може беззастережно відмовлятися від дії права України як застосовного права щодо всіх спеціальних інвестиційних договорів, а випадки такої відмови та предмет відповідної категорії договорів мали б передбачатися цим законопроектом.

Крім того, відповідно до статті 18 законопроекту спеціальний інвестиційний договір регулюється правом України, якщо інше не передбачено таким договором.

Слід зауважити, що зі змісту наведеної норми не зрозуміло, що саме мається на увазі під регулюванням спеціального інвестиційного договору, оскільки договір як домовленість двох або більше сторін, спрямована на встановлення, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків і є регулятором суспільних відносин, зокрема відносин інвестування, а тому не може регулюватися. Водночас враховуючи, що до договору може бути застосовним певне право, то неможливо однозначно встановити про що саме йдеться в цьому положенні: про застосування права України до його

укладення, виконання чи сама необхідність здійснення інвестиційних проектів із значними інвестиціями в Україні відповідно до українського законодавства.

Крім того, оскільки відповідно до пункту 7 частини першої статті 1 законопроекту спеціальний інвестиційний договір визначає порядок та умови реалізації інвестиційного проекту із значними інвестиціями, тобто є ключовим поняттям у сфері державного регулювання інвестиційних проектів із значними інвестиціями в Україні, то законодавчо закріплена можливість відмовитись від регулювання Україною (за відсутності визначеності змісту такого регулювання) ставить під сумнів предмет правового регулювання законопроекту в цілому.

Не сприяє правовій визначеності і неоднозначність та суперечливість правового регулювання відносин сторін спеціального інвестиційного договору, у разі коли на заявником та інвестором із значними інвестиціями є юридичні особи, зареєстровані за законодавством України, оскільки за змістом статті 18 законопроекту допускається вибір цими особами права іншого ніж право України. А це не узгоджується з положеннями Закону України "Про міжнародне приватне право" щодо можливості вибору права, що застосовуватиметься до спеціального інвестиційного договору з огляду на відсутність у цих відносинах іноземного елемента.

У зв'язку з наведеним слід зазначити, що редакція норми, зазначеної у статті 18 законопроекту не враховує вимог щодо правової визначеності закону, як невід'ємної складової принципу верховенства права, передбаченої статтею 8 Конституції України.

1.6

Статтею 19 законопроекту регламентується питання вирішення спорів, зокрема наводиться перелік механізмів, якими можуть скористатися сторони спеціального інвестиційного договору.

Водночас стосовно зазначення серед механізмів врегулювання спорів такого явища у як «незобов'язуюча експертна оцінка» слід звернути увагу, що подібна оцінка може бути окремим допоміжним елементом інших механізмів врегулювання спорів, проте підміняти нею повноцінний механізм врегулювання спору, результати якого обов'язкові для виконання сторонами, некоректно.

2. Щодо преференцій, пропонованих законопроектом для реалізації інвестиційних проектів

2.1

Так, статтею 4 законопроекту "Обсяг державної підтримки для реалізації інвестиційних проектів із значними інвестиціями" пропонується визначити загальний обсяг такої державної підтримки і який складатиметься, зокрема, із "усіх вивільнених від оподаткування коштів – сум податків і зборів, що не сплачуються до бюджету та залишаються в розпорядженні інвестора із значними інвестиціями відповідно до умов спеціального інвестиційного договору". В цьому контексті слід зазначити, що законопроектом фактично надаються преференції щодо несплати податків та зборів до бюджетів усіх рівнів. У зв'язку з цим слід ураховувати, що відповідно до статті 7 Податкового кодексу України будь-які питання щодо оподаткування регулюються Податковим кодексом України і не можуть встановлюватися або змінюватися іншими законами України, крім законів, що містять виключно положення щодо внесення змін до цього Кодексу та/або положення, які встановлюють відповідальність за порушення норм податкового законодавства; підстави для надання податкових пільг та порядок їх застосування так само визначаються виключно цим Кодексом. Разом із цим слід дотримуватися і визначеного Податковим кодексом України принципу стабільності податкового законодавства, за яким будь-які зміни щодо оподаткування не можуть вноситися пізніше як за шість місяців до початку нового бюджетного періоду, в якому будуть діяти нові правила та ставки; податки та збори, їх ставки, а також податкові пільги не можуть змінюватися протягом бюджетного року. У цьому контексті слід також ураховувати і підписаний 2 червня 2020 року Україною Меморандум з МВФ "Про економічну та фінансову політику", відповідно до якого протягом дії програми Україна не ухвалюватиме жодних змін до податкової системи, що можуть зашкодити фіскальній стійкості. Більше того, протягом програмного періоду Україна буде утримуватися від запровадження нових звільнень від сплати податків або податкових пільг (за винятком вже прийнятих звільнень, що застосовуються для видатків на охорону здоров'я, пов'язаних з COVID), включаючи вільні економічні зони, пільгові ставки та мита, а також подальшу цільову прив'язку використання надходжень (за винятком видатків фонду боротьби з COVID).

Крім того, пунктами 1 та 2 частини першої статті 3 проекту визначено форми державної підтримки інвестиційних проектів із значними інвестиціями, зокрема:

- 1) звільнення від сплати окремих податків та зборів відповідно до Податкового кодексу України;

2) звільнення від оподаткування ввізним митом нового устаткування (обладнання) та комплектуючих виробів до нього, що ввозяться виключно для реалізації інвестиційного проекту із значними інвестиціями на виконання спеціального інвестиційного договору відповідно до Митного кодексу України.

Зазначене не відповідає податковому законодавству України.

Відповідно до пункту 7.4 статті 7 Податкового кодексу України підстави для надання податкових пільг та порядок їх застосування визначаються виключно цим Кодексом. Тому зазначені питання не можуть регулюватися спеціальним інвестиційним договором.

Також згідно з пунктом 30.9 статті 30 цього Кодексу податкова пільга надається шляхом:

а) податкового вирахування (знижки), що зменшує базу оподаткування до нарахування податку та збору;

б) зменшення податкового зобов'язання після нарахування податку та збору;

в) встановлення зниженої ставки податку та збору;

г) звільнення від сплати податку та збору.

Отже, звільнення від сплати податку та збору є лише однією, але не єдиною формою надання податкових пільг.

Тому у пунктах 1 та 2 частини першої статті 3 проекту має йтися про надання податкових пільг загалом, а не про їхні конкретні форми.

3. Щодо надання органами місцевого самоврядування державної підтримки інвестиційним проектам із значними інвестиціями

Конституцією України встановлено, що носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ. Народ здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади та органи місцевого самоврядування (частина друга статті 5).

В Україні визнається і гарантується місцеве самоврядування (стаття 7 Конституції України). Відповідно до частини першої статті 140 Конституції України, місцеве самоврядування є правом територіальної громади – жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища та міста – самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України, в тому числі й затверджувати та виконувати власні місцеві бюджети (статті 142, 143 Конституції України).

Основним Законом передбачено також, що органам місцевого самоврядування законом можуть надаватися окремі повноваження органів виконавчої влади. Водночас встановлено, що держава фінансує здійснення цих повноважень у повному обсязі за рахунок коштів Державного бюджету України або шляхом віднесення до місцевого бюджету у встановленому законом порядку окремих загальнодержавних податків, передає органам місцевого самоврядування відповідні об'єкти державної власності. Органи місцевого самоврядування з питань здійснення ними повноважень органів виконавчої влади підконтрольні відповідним органам виконавчої влади (частини третя, четверта статті 143) та діють виключно на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України (частина друга статті 19).

Натомість проектом пропонується, щоб державна підтримка для реалізації інвестиційних проектів із значними інвестиціями надавалась, зокрема і за рахунок коштів місцевого бюджету.

Так, пунктом 4 частини першої статті 3 законопроекту пропонується віднести до форм, у яких може надаватись інвестору із значними інвестиціями державна підтримка інвестиційних проектів із значними інвестиціями, забезпечення за рахунок коштів місцевого бюджету будівництва об'єктів суміжної інфраструктури (автомобільних шляхів, ліній зв'язку, засобів тепло-, газо-, водо- та електропостачання, інженерних комунікацій тощо), необхідних для реалізації інвестиційного проекту із значними інвестиціями.

Разом із цим за законопроектом у разі надання в користування (оренду) земельної ділянки для реалізації інвестиційного проекту із значними інвестиціями із справлянням плати за землю за надану земельну ділянку у розмірі, що є меншим за розмір, встановлений органом місцевого самоврядування для відповідної категорії земель на відповідній території, таку різницю пропонується віднести до загального обсягу державної підтримки для реалізації інвестиційного проекту із значними інвестиціями (пункт 1 частини першої статті 4).

Також пропонується територіальну громаду в особі органу місцевого самоврядування визначити однією із сторін спеціального інвестиційного договору – якщо органом місцевого самоврядування надається державна підтримка для реалізації інвестиційного проекту із значними інвестиціями (стаття 11).

Разом з цим змінами, які передбачаються підпунктом 4 пункту 5 розділу VII законопроекту, пропонується прийняття рішень про укладення спеціальних інвестиційних договорів – тобто рішень щодо надання державної підтримки для реалізації інвестиційних проектів із значними інвестиціями – віднести до виключної компетенції сільської, селищної,

міської ради як її власних повноважень (новий пункт 28¹ частини першої статті 26 Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні").

Відтак, запропонований законопроектом механізм забезпечення державної підтримки відповідних інвестиційних проектів, не узгоджується з наведеними вище положеннями Конституції України, а його окремі статті – між собою.

Водночас закладений у законопроекті підхід видається нераціональним, оскільки проведена державними органами та державною установою необхідна для підготовки проекту спеціального інвестиційного договору робота може вже на завершальному етапі бути не підтриманою рішенням сільської, селищної, міської ради, ураховуючи, що необхідне для реалізації інвестиційного проекту із значними інвестиціями рішення може прийматися радою на дискреційній основі.

У зв'язку із цим здійснення органами місцевого самоврядування, як це пропонується законопроектом, державної підтримки інвестиційних проектів, ураховуючи, що органи місцевого самоврядування не є органами державної влади, суперечить статтям 5 та 19 Конституції України.

4. Щодо земельних правовідносин

4.1

Законопроектом (статті 3 і 9, зміни до статей 123 і 134 Земельного кодексу України та статей 8, 31 і 33 Закону України "Про оренду землі") передбачається надання державної підтримки інвестору із значними інвестиціями – зареєстрованій в Україні юридичній особі, яка спеціально утворена для реалізації інвестиційного проекту із значними інвестиціями, і є стороною спеціального інвестиційного договору та господарська діяльність якої спрямовується виключно на реалізацію інвестиційного проекту із значними інвестиціями та виконання спеціального інвестиційного договору, серед інших, шляхом надання переваг і привілеїв у отриманні інвестором земельної ділянки в користування та у власність шляхом:

- 1) забезпечення переважного права землекористування земельною ділянкою державної або комунальної власності для реалізації інвестиційного проекту, а саме надання земельної ділянки державної або комунальної власності у користування (оренду) із справлянням плати за землю на умовах, визначених з урахуванням зобов'язань, передбачених спеціальним інвестиційним договором, та з переважним

правом придбання у власність інвестором такої земельної ділянки після спливу строку дії спеціального інвестиційного договору (крім випадків його дострокового припинення), якщо таке право передбачено спеціальним інвестиційним договором;

- 2) встановлення обмежень щодо відчуження органами виконавчої влади і місцевого самоврядування земельної ділянки державної або комунальної власності, що була сформована до укладення спеціального інвестиційного договору на користь третіх осіб після спливу 12 місяців з дати формування такої земельної ділянки, якщо впродовж зазначеного строку спеціальний інвестиційний договір не буде укладений;
- 3) встановлення спрощеного порядку надання земельних ділянок державної або комунальної власності у користування (оренду) на відміну від загальнозастосованого Земельним кодексом України;
- 4) передачі земельної ділянки в користування інвестору на умовах, визначених законом про державну підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями та спеціальним інвестиційним договором;
- 5) надання земельної ділянки державної або комунальної власності в користування (оренду) інвестору без проведення земельних торгів;
- 6) надання інвестору права на одностороннє розірвання спеціального інвестиційного договору у разі, якщо протягом шести місяців з дня укладення спеціального інвестиційного договору він не зареєструє право користування (оренди) земельною ділянкою, яку визначено договором з підстав, що не залежать від інвестора;
- 7) сприяння державою інвестору у встановленні земельного сервітуту у порядку, визначеному законодавством України;
- 8) покладення на орендодавця земельної ділянки обов'язку не пізніше ніж у 30-денний строк до закінчення дії договору з орендарем (інвестором) повідомити орендаря про не продовження дії договору, а у випадку такого неповідомлення-такий договір вважається поновленим на той самий строк на умовах, передбачених договором оренди землі.

Зазначаємо, що такий законодавчий підхід, як уже про це зазначалося вище, є дискримінаційним щодо інших суб'єктів господарювання, що не відповідає також приписам статті 42 Конституції України, згідно з якою держава забезпечує захист конкуренції у підприємницькій діяльності, не допускаються зловживання монопольним становищем на ринку, неправомірне обмеження конкуренції та недобросовісна конкуренція, а також суперечить частині другій статті 25 і статті 31 Господарського кодексу України, де органам державної влади і органам місцевого самоврядування, що регулюють відносини у сфері господарювання, забороняється приймати акти або вчиняти дії, що визначають привілейоване становище суб'єктів

господарювання тієї чи іншої форми власності, або ставлять у нерівне становище окремі категорії суб'єктів господарювання чи іншим способом порушують правила конкуренції. Дискримінація суб'єктів господарювання не допускається.

Також відзначаємо, що ні положеннями законопроекту, ні чинними Земельним кодексом України та Законом України "Про оренду землі" не передбачено обов'язку розпорядника земельної ділянки (органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування) прийняти рішення про укладення договору оренди землі. Статтею 116 Земельного кодексу України визначено, що громадяни та юридичні особи набувають право власності та право користування земельними ділянками із земель державної та комунальної власності за рішенням органів виконавчої влади або органу місцевого самоврядування в межах їх повноважень, визначених цим Кодексом, або за результатами аукціону. Відповідно до статті 124 цього Кодексу передача в оренду земельних ділянок, що перебувають у державній або комунальній власності, здійснюється на підставі рішення відповідного органу виконавчої влади або органу місцевого самоврядування згідно з їх повноваженнями, визначеними статтею 122 цього Кодексу, чи договору купівлі-продажу права оренди земельної ділянки (у разі продажу права оренди) шляхом укладення договору оренди земельної ділянки чи договору купівлі-продажу права оренди земельної ділянки. Згідно з пунктом 34 частини першої статті 26, частиною другою статті 77 Закону "Про місцеве самоврядування в Україні" питання надання земельної ділянки в оренду вирішується на пленарному засіданні ради – сесії, а спори про поновлення порушених прав юридичних і фізичних осіб, що виникають у результаті рішень, дій чи бездіяльності органів або посадових осіб місцевого самоврядування, вирішуються в судовому порядку.

Крім того, законопроектом всупереч принципу правової визначеності, який є невід'ємною складовою правової держави, та вимозі статті 19 Конституції України не встановлено такого способу "сприяння державою інвестору у встановленні земельного сервітуту у порядку, визначеному законодавством України".

Що стосується "справляння плати за землю", то слід зазначити, що за користування земельною ділянкою на праві постійного користування стягується земельний податок, а за оренду – орендна плата (частина друга статті 21 Закону України "Про оренду землі"). При цьому, "розмір, умови і строки внесення орендної плати за землю встановлюються за згодою сторін у договорі оренди (крім строків внесення орендної плати за земельні ділянки державної та комунальної власності, які встановлюються відповідно до Податкового кодексу України)".

4.2

У частині п'ятій статті 9 законопроекту міститься посилання на "законодавство про реєстрацію речових прав на нерухоме майно", відповідно до якого інвестор повинен зареєструвати право користування (оренди) земельною ділянкою у визначений проектом строк. У зв'язку з цим, звертаємо увагу, що державна реєстрація речових прав на нерухоме майно здійснюється відповідно до Закону України "Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень". Відтак, законопроект мав би містити посилання на відповідний Закон щодо здійснення такої реєстрації.

5. Крім викладеного вище зауваження викликають також інші положення законопроекту

5.1

Так, абзацом другим частини четвертої статті 4 законопроекту передбачається, що обсяг і порядок здійснення автоматичного обміну інформацією, що міститься в реєстрі інвестиційних проектів із значними інвестиціями, визначається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну фінансову політику, за погодженням з уповноваженим органом (центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну інвестиційну політику).

Такий нормотворчий підхід не враховує вимог частини другої статей 19 та частини другої статті 120 Конституції України щодо визначення способу здійснення повноважень органами державної влади та органами місцевого самоврядування, їх посадовими особами виключно Конституцією та законами України. Крім того, законопроектом не встановлюється правовий механізм неврахування відповідним центральним органом виконавчої влади пропозицій уповноваженого органу, що так само не узгоджується з вимогами частини другої статей 19 і 120 Конституції України. У цьому контексті слід звернути увагу і на Рішення Конституційного Суду України від 8 липня 2016 року № 5-рп/2016, у якому зазначено, що розмежування повноважень між різними органами державної влади означає самостійне виконання кожним із них своїх функцій та здійснення повноважень відповідно до Конституції та законів України (абзац другий підпункту 2.1 пункту 2 мотивувальної частини Рішення).

5.2

Частиною першою статті 6 законопроекту передбачено, що уповноважена установа здійснює сприяння виконанню спеціального інвестиційного договору державою та органом місцевого самоврядування. При цьому таким повноваженням дана установа наділяється Урядом держави. Це не відповідає нормам Конституції України щодо поділу влади і здійснення органами державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадовими особами своїх повноважень в межах та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України (стаття 6 та частина друга статті 19). Слід ураховувати і те, що Кабінет Міністрів України здійснює виконавчу владу безпосередньо та через міністерства, інші центральні органи виконавчої влади, Раду міністрів Автономної Республіки Крим та місцеві державні адміністрації (частина друга статті 1 Закону України "Про Кабінет Міністрів України"). Крім того, уповноважена установа є державною установою, а відтак не наділена повноваженнями, а має функції, права, обов'язки, визначені установчими документами.

Зауваження викликають і положення частини третьої статті 6 законопроекту, за якими порядок взаємодії уповноваженої установи із заявниками, інвесторами із значними інвестиціями, органами державної влади, органами місцевого самоврядування з питань, пов'язаних із супроводом підготовки та реалізації інвестиційних проектів із значними інвестиціями, визначається Кабінетом Міністрів України.

Щодо цього знову ж таки зазначаємо, що за Основним Законом України місцеве самоврядування є правом територіальної громади – жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища та міста – самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України (статті 140). Частиною другої статті 71 Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні" визначено, що органи виконавчої влади, їх посадові особи не мають права втручатися в законну діяльність органів та посадових осіб місцевого самоврядування, а також вирішувати питання, віднесені Конституцією України, цим та іншими законами до повноважень органів та посадових осіб місцевого самоврядування, крім випадків виконання делегованих їм радами повноважень, та в інших випадках, передбачених законом.

Таким чином, відповідний орган місцевого самоврядування має право самостійно приймати рішення відносно його взаємодії з уповноваженою установою.

5.3

Частиною першою статті 8 законопроекту пропонується визначити, що "з метою одержання додаткової інформації та/або документів, необхідних для проведення оцінки інвестиційного проекту із значними інвестиціями, уповноважений орган може звертатися з відповідними запитами до уповноваженої установи, державних органів, органів місцевого самоврядування, фінансових установ, юридичних та фізичних осіб. Відповідь на такий запит надається у якомога стислий строк, що не може становити більше 10 робочих днів". Отже, наведене положення законопроекту встановлює відповідний обов'язок певних осіб вчинити певні дії на користь уповноваженого органу. Проте системний аналіз положень законопроекту не дає можливості встановити відповідальності за невиконання цього обов'язку. Тобто створюється ситуація, за якої одним законодавчим актом передбачено зазначене право уповноваженої особи, але відсутнє процесуальне законодавче положення, яке б забезпечувало можливість здійснення цього права. А це свідчить про незавершеність механізму правового регулювання, а також не враховує правової позиції Конституційного Суду України, висловленої у рішенні від 30 травня 2001 року за №7-рп/2001, за яким неповнота законодавчого регулювання суспільних відносин не відповідає конституційному визначенню України як правової держави.

Крім того, викликає сумніви вказане положення в частині обов'язку фізичної особи надавати відповідну інформацію та документи. Так, насамперед невизначеним є коло фізичних осіб до яких може звертатися уповноважена особа. А це допускається множинність тлумачення, а отже, і правозастосування. Тому наведене положення законопроекту не враховує вимоги юридичної визначеності закону як складової принципу верховенства права (стаття 8 Конституції України), що відповідно до Рішення Конституційного Суду України від 22 вересня 2005 року № 5-рп/2005 неминуче призводить до сваволі. А відповідно до Рішення Конституційного Суду України від 11.10.2018 року №7-р невідповідність законодавчих положень критерію якості дає підстави для визнання їх неконституційними.

Водночас факт звернення до фізичної особи із зазначеним запитом щодо отримання будь-якої інформації та документів, а також обов'язок їх надання не узгоджується із положеннями частини першої статті 31 Конституції України, згідно з якою "ніхто не може зазнавати втручання в його особисте і сімейне життя, крім випадків, передбачених Конституцією України" та висновком Конституційного Суду України, висловленому у його

Рішенні від 20 січня 2012 року № 2-рп/2012, відповідно до якого положення частини першої статті 32 Конституції України слід розуміти так: "інформацією про особисте та сімейне життя особи є будь-які відомості та/або дані про відносини немайнового та майнового характеру, обставини, події, стосунки тощо, пов'язані з особою та членами її сім'ї, за винятком передбаченої законами інформації, що стосується здійснення особою, яка займає посаду, пов'язану з виконанням функцій держави або органів місцевого самоврядування, посадових або службових повноважень. Така інформація про особу є конфіденційною". При цьому слід відмітити, що сумнівність покладення обов'язку щодо надання будь-якої інформації та документів фізичними особами за певними запитами підтверджується зокрема і положеннями Законів України "Про статус народного депутата України", "Про адвокатуру та адвокатську діяльність", якими не передбачено можливості звернення з депутатськими зверненнями чи адвокатськими запитами до фізичних осіб, навіть з метою здійснення конституційних прав цими особами.

5.4

Законопроект у частині першій статті 10 визначається, що "за спеціальним інвестиційним договором інвестор із значними інвестиціями та заявник зобов'язуються реалізувати інвестиційний проект із значними інвестиціями, що відповідає вимогам, встановленим цим Законом, за рахунок власних та/або залучених коштів, а Кабінет Міністрів України та орган місцевого самоврядування (якщо він є стороною спеціального інвестиційного договору) зобов'язуються в межах своїх повноважень забезпечувати стабільність умов провадження інвестором із значними інвестиціями господарської діяльності для реалізації інвестиційного проекту із значними інвестиціями та надати державну підтримку у формі та на умовах, визначених цим Законом та спеціальним інвестиційним договором". Тобто, фактично пропонується визначити предмет спеціального інвестиційного договору, відповідно до якого Кабінет Міністрів України та орган місцевого самоврядування (якщо він є стороною спеціального інвестиційного договору) зобов'язуються вчинити дії (чи утриматися від таких) щодо виконання своїх публічно-владних повноважень (в тому числі тих, що не мають майнового характеру). Однак із системного аналізу законопроекту випливає, що обов'язок Кабінету Міністрів України та органу місцевого самоврядування (якщо він є стороною спеціального інвестиційного договору), який випливає із предмету спеціального

інвестиційного договору є саме надання державної підтримки, тобто дії, яка має майновий характер.

При цьому договір як цивільно-правова конструкція регулює відповідно до законодавства особисті немайнові та майнові відносини (цивільні відносини), засновані на юридичній рівності, вільному волевиявленні, майновій самостійності їх учасників. А тому передбачення у частині першій статті 10 законопроекту зобов'язання Кабінету Міністрів України та органу місцевого самоврядування (якщо він є стороною спеціального інвестиційного договору) вчинити дії (чи утриматися від таких), що не мають майнового характеру, а є публічно-правовими, створює внутрішню суперечність положень законопроекту, суперечитиме положенням Конституції України в контексті правової визначеності та Цивільного кодексу України щодо договірного регулювання цивільно правових відносин.

5.5

Положення частини другої статті 15 законопроекту, за яким "не підлягає відшкодуванню упущена вигода сторони спеціального інвестиційного договору у зв'язку з невиконанням або неналежним виконанням зобов'язань іншою стороною спеціального інвестиційного договору" суперечить нормі частини першої статті 22 Цивільного кодексу України "особа, якій завдано збитків у результаті порушення її цивільного права, має право на їх відшкодування", а тому не враховує вимог абзацу другого та третього частини другої статті 4 ЦК України.

Аналогічні зауваження стосуються і змін до частини першої статті 10 Закону України "Про режим іноземного інвестування".

5.6

Частиною третьою статті 17 законопроекту передбачається, що до прав та обов'язків інвестора із значними інвестиціями, визначених спеціальним інвестиційним договором, застосовується законодавство України, чинне на дату укладення спеціального інвестиційного договору (крім законодавства, що зменшує розмір податків чи зборів або скасовує їх, спрощує регулювання господарської діяльності, послаблює процедури державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності, пом'якшує відповідальність

інвестора із значними інвестиціями або в інший спосіб покращує становище інвестора із значними інвестиціями, що має застосовуватися з дня набрання чинності таким законодавством). Тобто, інвесторові із значними інвестиціями гарантується "стабільність" нормативно-правового регулювання, за якої такий інвестор може не виконувати приписи нормативно-правових актів, прийнятих після укладення спеціального інвестиційного договору, наприклад тих, що збільшують розмір податків чи зборів або запроваджують нові збори, посилюють відповідальність інвестора із значними інвестиціями тощо. Вважаємо, що такий нормотворчий підхід не враховує приписів статей 67, 68 Основного Закону України, за якими кожен зобов'язаний сплачувати податки і збори в порядку і розмірах, встановлених законом (чинним на момент сплати) та неухильно дотримуватися Конституції України та законів України.

5.7

Законопроектом пропонується доповнити частину восьму статті 46 Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні" новим абзацом, в якому передбачити особливості щодо скликання сесії ради з метою розгляду питання про укладення спеціального інвестиційного договору. Так, згідно з цим положенням законопроекту сесія скликається впродовж місяця після отримання від уповноваженого органу проекту спеціального інвестиційного договору згідно із Законом України "Про державну підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями".

Однак, зазначене доповнення статті 46 "Сесія ради" видається невдалим, оскільки ця стаття є складовою глави 5 Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні", якою визначаються порядок формування, організація роботи органів та посадових осіб місцевого самоврядування, а не встановлюються особливості розгляду радою конкретних питань. За необхідності врегулювання зазначених особливостей діяльності місцевої ради у сфері інвестицій необхідні зміни слід було б вносити до розділу III "Матеріальна і фінансова основа місцевого самоврядування" зазначеного Закону окремою статтею.

6. Також вкотре наголошуємо на неприпустимості порушення конституційного принципу юридичної визначеності

Україна є правова держава, в якій визнається і діє принцип верховенства права. Одним із елементів конституційного принципу верховенства права є принцип правової визначеності (абзац шостий підпункту 4.3 пункту 4 мотивувальної частини Рішення Конституційного Суду України від 27 лютого 2018 року № 1-р/2018). Юридична визначеність є ключовою у питанні розуміння верховенства права і розуміти її необхідно через такі складові: чіткість, зрозумілість, однозначність норм права; право особи у своїх діях розраховувати на розумну та передбачувану стабільність існуючого законодавства та можливість передбачати наслідки застосування норм права (легітимні очікування). Кожна особа залежно від обставин повинна мати можливість орієнтуватися в тому, яка саме норма права застосовується у певному випадку, та мати чітке розуміння щодо настання конкретних юридичних наслідків у відповідних правовідносинах з огляду на розумну та передбачувану стабільність норм права (підпункт 3.2 пункту 3 мотивувальної частини Рішення Конституційного Суду України від 23 січня 2020 року № 1-р/2020).

Так, **принцип юридичної визначеності** **не дотримано** у таких положеннях законопроекту:

1)

законопроектом передбачається визначити, як це впливає з його преамбули, "організаційні, правові та фінансові засади державної підтримки інвестиційних проектів з метою залучення в Україну значних інвестицій, створення нових робочих місць, стимулювання економічного розвитку регіонів та зростання конкурентоспроможності економіки України". Разом із цим саме поняття "значні інвестиції", наведене у законопроекті, і яке визначається як "власні або залучені кошти інвестора із значними інвестиціями, що вкладаються ним в об'єкти інвестування у процесі реалізації інвестиційного проекту із значними інвестиціями" не містить чіткого, зрозумілого та однозначного визначення, які ж саме інвестиції є значними. При цьому у законопроекті міститься низка положень, які відсилають для "розуміння" цього поняття до інших положень законопроекту, як-то: "інвестиційний проект із значними інвестиціями – інвестиційний проект, що відповідає вимогам, визначеним статтею 5 цього Закону", "інвестор із значними інвестиціями – зареєстрована в Україні юридична особа, яка спеціально утворена для реалізації інвестиційного проекту із значними інвестиціями....", що, в свою чергу, жодним чином не сприяє більш чіткому розумінню терміна "значні інвестиції". Разом із цим

викладення у пропонованій редакції терміна "інвестор із значними інвестиціями", який є, виходячи зі змісту поняття "спеціальний інвестиційний договір", стороною цього договору не дає чіткого розуміння формування взаємовідносин між сторонами такого договору. Викладення низки "елементів" спеціального інвестиційного договору у пропонований законопроектм способ, а так само і відсутність чітких критерії, які б визначали момент, з якого може бути розпочато дію для спеціального інвестиційного договору застосовного права, призводить до порушення принципу правової невизначеності. Зокрема, йдеться про такі "елементи" договору як:

а) визначення законопроектм строку, на який укладається спеціальний інвестиційний договір, – "строк, погоджений сторонами, але не більше ніж на 15 років" (речення перше частини другої статті 10) при встановленні у спеціальному інвестиційному договорі "строку реалізації інвестиційного проекту із значними інвестиціями, який не може становити більше п'яти років з дати укладення такого договору" (друге речення частини другої статті 10) із відповідним визначенням змісту спеціального інвестиційного договору – укладається для "реалізації інвестиційного проекту із значними інвестиціями" (частина перша статті 10);

б) віднесення до істотних умов договору, зокрема екологічних та соціальних вимог до реалізації інвестиційного проекту із значними інвестиціями (пункт 12 частини першої статті 13), тоді як відповідно до законодавства України такі вимоги визначаються законом, а не договором;

2)

пунктом 4 частини першої статті 3 законопроекту передбачається надання державної підтримки інвестиційним проектам із значними інвестиціями у формі забезпечення за рахунок коштів державного, місцевих бюджетів та інших джерел, не заборонених законом, будівництва об'єктів суміжної інфраструктури (автомобільних шляхів, ліній зв'язку, засобів тепло-, газо-, водо- та електропостачання, інженерних комунікацій тощо), необхідних для реалізації інвестиційного проекту із значними інвестиціями. При цьому формулювання поняття "суміжна інфраструктура" не містить визначення в законодавстві та може призвести до множинного тлумачення. Разом із цим у розумінні Закону України "Про регулювання містобудівної діяльності" (частина перша статті 4) об'єктами будівництва є

лінійні об'єкти інженерно-транспортної інфраструктури (цей Закон наводить визначення інженерно-транспортна інфраструктура як комплексу інженерних, транспортних споруд і комунікацій);

3)

частиною другою статті 16 законопроекту передбачається, що для перевірки обсягу значних інвестицій, здійснених інвестором із значними інвестиціями в об'єкти інвестування, факту початку функціонування таких об'єктів інвестування в рамках реалізації інвестиційного проекту із значними інвестиціями та обсягу державної підтримки, наданої інвестору із значними інвестиціями відповідно до цього Закону та спеціального інвестиційного договору, залучається суб'єкт аудиторської діяльності, який відповідно до Закону України "Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність" має право проводити обов'язковий аудит фінансової звітності підприємств, що становлять суспільний інтерес. Проте зазначена норма не містить нормативного навантаження, адже статтею не встановлюється суб'єкт правовідносин, що залучає суб'єкта аудиторської діяльності, порядок такого залучення тощо.

Звертаємо увагу і на незавершеність механізму правового регулювання, що міститься у частині шостій статті 7 законопроекту і за якою відповідальність за повноту та достовірність інформації, що надається заявником, несе заявник (у тому числі, за правомірні дії?). Разом із тим, законопроект не містить засад відповідальності заявника за порушення цього припису, що саме і свідчить про незавершеність механізму правового регулювання, а також не враховує правової позиції Конституційного Суду України, висловленої у рішенні від 30 травня 2001 року за №7-рп/2001 року (справа про відповідальність юридичних осіб), за яким неповнота законодавчого регулювання суспільних відносин не відповідає конституційному визначенню України як правової держави.

У цьому контексті слід відзначити, що Європейський суд з прав людини неодноразово у своїх рішеннях наголошував на додержанні принципу юридичної визначеності, що є одним із складових принципу верховенства права, щодо додержання критерію якості закону. Так, у рішенні у справі "Санді Таймс" проти Сполученого Королівства (№ 1)" (*The Sunday Times v. the United Kingdom (no.1)*) від 26 квітня 1979 року Європейський суд з прав людини зазначив, що норма не може розглядатися як "право", якщо її не сформульовано достатньо чітко, що дає змогу громадянину регулювати свою поведінку (§ 49). Згідно з критерієм якості приписи права мають бути доступними для заінтересованої особи, яка могла б передбачати наслідки їх

застосування щодо себе, та не суперечити принципіві верховенства права (§ 27 рішення Європейського суду з прав людини у справі "Круслен проти Франції" (Kruslin v. France) від 24 квітня 1990 року, § 23 рішення Європейського суду з прав людини у справі "Фельдман проти України (№ 2)" (Feldman v. Ukraine (no.2) від 12 січня 2012 року). Відповідно до позиції Європейського суду з прав людини принцип юридичної визначеності є одним з основних складових верховенства права (§ 61 рішення у справі "Брумареску проти Румунії" (Brumarescu v. Romania) від 28 жовтня 1999 року).

Принагідно зазначаємо, що невідповідність законодавчих положень критерію якості дає підстави для розгляду Конституційним Судом України (у разі наявності відповідного конституційного подання) питання щодо їх конституційності (Рішення Конституційного Суду України від 11 жовтня 2018 року № 7-р/2018).

Слід звернути увагу і на внутрішні неузгодженості положень законопроекту.

Так, відповідно до частини першої статті 9 законопроекту "земельна ділянка державної або комунальної власності, визначена спеціальним інвестиційним договором необхідною для реалізації інвестиційного проекту із значними інвестиціями, надається інвестору на строк дії спеціального інвестиційного договору у порядку, визначеному Земельним кодексом України". Проте окремі особливості надання інвесторам земельних ділянок визначаються й іншими положеннями законопроекту, зокрема, статтями 3 і 9 і які є предметом регулювання саме Земельного кодексу України, а не цього законопроекту. Це ж зауваження стосується питання поновлення договору оренди землі з інвестором у статті 33 Закону України "Про оренду землі" (у редакції законопроекту), що є предметом регулювання статті 126¹ Земельного кодексу України (положення статті 32² Закону України "Про оренду землі").

7. Щодо набрання чинності

Пункт 1 Прикінцевих положень законопроекту щодо набрання відповідним Законом чинності з дня, наступного за днем його опублікування:

1) суперечить підпункту 4.1.9 пункту 4.1. статті 4 Податкового кодексу України, яким визначено принцип стабільності податкового законодавства

України. За його змістом зміни до будь-яких елементів податків та зборів не можуть вноситися пізніше як за шість місяців до початку нового бюджетного періоду, в якому будуть діяти нові правила та ставки. Податки та збори, їх ставки, а також податкові пільги не можуть змінюватися протягом бюджетного року.

2) не узгоджується зі статтею 27 Бюджетного кодексу України, згідно з якою Закони України або їх окремі положення, які впливають на показники бюджету (зменшують надходження бюджету та/або збільшують витрати бюджету) і приймаються після 15 липня року, що передує плановому, вводяться в дію не раніше початку бюджетного періоду, що настає за плановим.

Крім викладеного вище законопроект потребує суттєвого техніко-юридичного і редакційного доопрацювання.

Узагальнюючий висновок

- зважаючи на обсяг та характер висловлених зауважень, а також те, що законопроект не сприяє створенню стабільних і відкритих правових рамок, що забезпечують належні умови для здійснення інвестиційної діяльності в Україні, пропонуємо законопроект доопрацювати з урахуванням можливостей, передбачених частиною шостою статті 118 Регламенту Верховної Ради України.

Заступник керівника
Головного юридичного управління

В.МІЛОВАНОВ